

Novi izzivi Planinske založbe

Pogovor z Božidarjem Lavričem

in Vladimir Habjan

Pred kratkim so mi prišle v roke tri čisto sveže knjige Planinske založbe, plezalni vodniki po Koroški. Tudi sicer je v planinskih krogih vedno veliko govora o izdajanju knjig in tako se je porodila ideja o pogovoru s temo slovenske planinske knjige. **Božidar Lavrič** je **predsednik Planinske založbe pri Planinski zvezi Slovenije**, ene redkih slovenskih založb, ki izdajajo (izključno) planinsko literaturo.

Za začetek vas moram na kratko predstaviti. Od kdaj ste predsednik založbe? Kako ste »zajadrili« v planinstvo?

Predsednik založbe sem od leta 1998. V planinsko organizacijo sem prišel na pobudo Tomaža Banovca okoli leta 1960, ko je bil načelnik Mladinske komisije PZS. Postal sem načelnik podkomisije za varstvo narave in gorsko stražo. Pozneje sem začel tudi plezati – prepezel sem precej klasičnih plezalnih smeri pri nas in v tujini, posebno pa sem užival v gorah pozimi – npr. s šestnajstimi leti sem bil prvič pozimi na Grintovcu. Ker sem se vse življenje ukvarjal z medijsko oz. založniško dejavnostjo – delal sem na RTV, v DZS, Delu in Dnevniku ter vrsto let kot zunanji sodelavec na Valu 202 (v oddaji Odmevi z gora, katere urednik je bil prof. Marjan Krišelj) – so me na PZS povabili k sodelovanju.

Kdaj je bila ustanovljena Planinska založba? Njena posebnost je številčenje izdaj. Kako to?

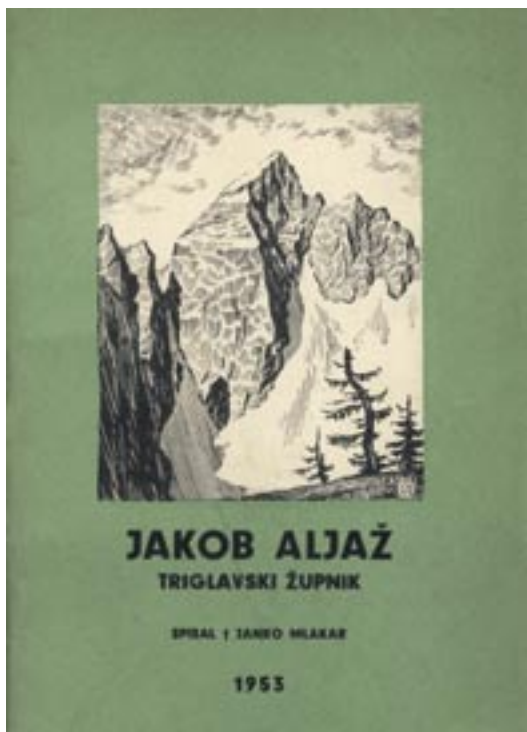
Zgodovina izdajanja planinske literature sega že v prve čase delovanja SPD. Natančnih podatkov o edicijah nimamo. Planinski avtorji so izdajali svoje knjige tudi v samozaložbi (npr. Edo Deržaj) ali pa pri založbah, ki niso bile specializirane za izdajo planinskih del. Planinski koledar, ki ga je izdalo SPD, je izšel

že leta 1910. Pomembnejši planinski avtorji v tistem obdobju so bili še Badjura, Brilej, Mira Marko Debelakova in drugi. Pomemben del pri izdaji te literature ima tudi TK Skala (Naš alpinizem, Pomen in razvoj alpinizma). Po vojni je pravna naslednica SPD Planinska zveza Slovenije ustanovila Planinsko založbo in že leta 1953 izdala prvo knjižico Jakob Aljaž – triglavski župnik, ki ima zaporedno številko 2, kaj pa nosi številko 1, ni znano. Zadnja izdaja planinske založbe ima številko 272 – v številčenju so namreč všteti tudi zemljevidi.

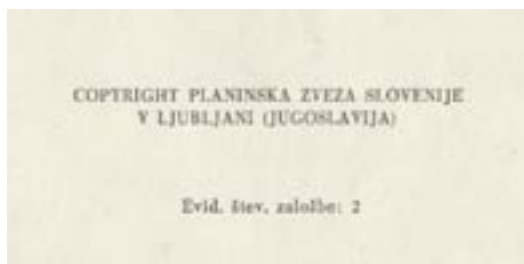
Založba izdaja vrsto različnih zvrsti publikacij, morda pa je najbolj znana po t. i. »enciklopedičnih vodnikih«, v katerih so opisane prav vse poti na določenem območju. Se bo to nadaljevalo? Kako to, da kljub javnim pozivom ni pravega odziva avtorjev tovrstne literature? Boste nadaljevali izdajanje vodnikov po Alpah?

Planinska založba izdaja tri sklope edicij: planinske vodnike, plezalne vodnike ter

Druga izdaja Planinske založbe

leposlovje, učbenike in priročnike ter zemljevide. Najpomembnejši del so splošni vodniki po posameznih gorstvih (Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe, SV-Slovenija, Slovenska Istra, Posavsko hribovje, Vodnik po planinskih kočah in Slovenski planinski poti). Na tem področju se je stara garda avtorjev (Dobnik, Ficko, Mihelič, Kocjančič, Klinar) zamenjala, zadnji navedeni je edini še aktivni avtor pri izdaji vodnikov. Nova generacija avtorjev (Malešič, Habjan, Poljanec, Mašera, Šolar, Stritar, Drab, Mušičeva) bo do konca desetletja v celoti prevzela vlogo starejših avtorjev. Zakaj ni več odziva avtorjev, ne vem. Leta 2004 smo začeli izdajati novo zvrst vodnika – planinsko-izletniški vodnik, v katerem je izhodišče turistično oz. izletniško pomemben kraj. Prvi je bil Kranjska Gora, spisal ga je pokojni Tine Mihelič. Te izdaje bomo nadaljevali; za letos imamo v načrtu še štiri tovrstne vodničke, in sicer: Bled, Bohinj, Mojstrano in Tržič. Občasno izdajamo tudi edicije, kot je npr. Vodnik po dolomitskih feratah (Bine Mlač), in tudi to bomo nadaljevali (v pripravi je Vodnik po feratah v

Karnijskih Alpah, katerega avtor je prav tako Bine Mlač). Še naprej bi radi izdajali vodnike, kot je Najvišji vrhovi v Alpah (avtor Tomaž Vrhovec), pa žal ni avtorjev. Mogoče je prav ta pogovor priložnost, da k pisanju takšnega vodnika spodbudimo katerega izmed bralcev Planinskega vestnika.

Kako je s plezalnimi vodniki? Znano je, da jih je za alpiniste vedno premalo, da pa sami niso najboljši kupci.

Plezalni vodniki so res poseben problem, saj Komisija za alpinizem kljub zahtevi Založniškega odbora, da pripravi koncept nadaljevanja izdajanja vodnikov, le-tega do danes še ni pripravila.

Pomembna zvrst izdaj je vzgojna literatura. Vodniki kot Planinska šola, Planinski vodnik idr. iz osemdesetih let so zastareli. Se je z izdajo Planinske šole v letu 2005 to premaknilo?

Vzgojno literaturo, v katero sodijo priročniki in učbeniki, Planinska založba izdaja na podlagi vsakoletnih zahtevkov komisij PZS. Daleč najbolj aktivna je mladinska. Letos bomo prvič izdali tudi učbenik Narava v gorskem svetu, ki ga pripravlja Komisija za varstvo gorske narave, ponatisnili pa bomo tudi Priročnik za markaciste (Komisija za pota). Nadaljevanje zbirke Slovenski alpinizem, v kateri se še zdaj otepamo z velikimi zalogami starejših letnikov, pa je tako kot plezalni vodniki v rokah Komisije za alpinizem.

Odmeven odziv je imela izdaja Pita Schuberta Nevarnosti v gorah. Kako to?

Res je. Prvič doslej smo se odločili, da izdamo prevod tuje knjige. Odzivi so bili različni, od zelo pohvalnih do kritik. S prodajo pa smo zelo zadovoljni.

Kaj pa leposlovje, monografije, prevodi? Kaj imate v načrtu? Ali razmišljate o posebnih izdajah, kot je npr. prevod Frischaufovega dela Sanntaler Alpen, o Kugyjevi knjigi Iz življenja gornika, Debelakovi zgodovini Triglava, morda o planinski enciklopediji – po zgledih iz tujine?

Avtorjev, kot je bil npr. France Avčin, danes žal ni. Kmalu bo izšla knjiga dr. Vlasta Kopača, ki predstavlja njegov izbor člankov in ilustracij iz Planinskih vestnikov. S tem se ukvarja France Malešič. Večji projekt, ki bo zahteval veliko strokovnega dela in zavzetosti založniškega odbora, je izdaja Frischaufove knjige Die Erschliessung der Sanntaler Alpen, saj ta doslej še ni bila prevedena v slovenščino. Znano je, da je že zdavnaj pošla tudi Kugyjeva knjiga Iz življenja gornika. Razmišljamo tudi o vnovični izdaji te. Imamo še nekaj drugih idej, npr. anekdote Jože Čopa.

Se nam obeta kaj novega v zvezi z zemljevidi?

V teku je temeljita obnova planinskih zemljevidov v merilu 1 : 25.000. Gre za spremembo formata, ki je zdaj enak merilu 1: 50.000, in za spremembo kartografskih osnov, saj je novi strokovni avtor zemljevidov Geo-

detski zavod Slovenije. Pripravljamo zemljevid Grintovci in njegovo nadaljevanje proti zahodu (Storžič, Košuta, Stol) ter Triglav, Krn in Trenta.

Ali sodelujete oz. se zgledujete po kakšni tuji planinski založbi?

Uspešno sodelujemo z Münchensko založbo Rother, saj smo izdali prevod njene knjige avtorja Pita Schuberta Nevarnosti v gorah. Založba je v tem času izdala že drugi del, tako da razmišljamo tudi o prevodu tega.

Kakšen je marketing založbe? Kako ste zadovoljni s prodajo? Zdi se mi, da je predvsem distribucija šibka točka založbe. Ali razmišljate o svojem prodajnem prostoru, recimo majhni knjigarni, kot je npr. pisarna PD Ljubljana Matica na Miklošičevi v Ljubljani? Trenutni prostori so za prodajo res neprimerni.

Za oglaševanje v medijih žal ni dovolj denarja. Bralce tako obveščamo o izidih naših edicij z objavami v Planinskem vestniku, Obvestilih PZS, prek spletnih strani PZS in z organizacijo novinarskih konferenc. Poglejmo pa strukturo prodaje: prek Geodetskega zavoda Slovenije, Kod & Kam prodamo 43 %, vsa PD skupaj kupijo 19 % (tu so vštete tudi članske izkaznice, dnevnik Ringaraja, dnevnik Mladi planinec, planinski informatorček, koledarček akcij, vpisne knjige za vrhove in za postojanke, zastave PZS, značke PZS, članski karton ... vseh teh artiklov drugi kupci ne prodajajo), turistična društva, agencije – 13,5 %, direktna prodaja na Založbi PZS – 5 %, knjigarne (CZ, MK, DZS ...) – 4,5 %, prodajalne športne opreme (Promontana, Iglu ...) – 4 %, Triglavski narodni park – 1,2 %, Petrol – manj kot 1 %, preostalo (šole, vrtci, knjižnice) – 9 %. Presečna delež neposredne prodaje v založbi, ki poteka v skrajno neustreznih prostorih, na tem »prodajnem mestu« pa se realizira tudi celotna prodaja koledarjev PZS.

Že pred leti je bila dana pobuda za drugačno organiziranje založbe (kot hčerinske družbe), ki pa potem ni bila uresničena. Ali je sedanja organiziranost prava in najboljša? Bi lahko bila drugačna oz. boljša?

Nova organiziranost planinske založbe je vezana na vsebino in sprejem novega zakona

ampak za vsak projekt posebej med najmanj tremi ponudniki izbere najugodnejšega tiskarja.

Kakšno mnenje imate o Planinskem vestniku?

Strinjam se z mnenjem Tomaža Banovca v prvi letošnji številki Planinskega vestnika; zelo pohvalno govori o oblikovni podobi revije. Tudi zamisel o novi vezavi je odlična, saj je enaka kot za druge, veliko bolj znane revije. K sami vsebini pravzaprav ni kaj dodati ali odvzeti, saj pač odseva zahteve planinskih društev po njihovi navzočnosti v glasilu Planinske zveze, kulturnem poslanstvu revije in spremljanju dela komisij in odborov. Glede na to, da Avstrijci ne kažejo nika-

o društvih. Ta hip je še prezgodaj govoriti o tem, vendar letos v okvir delovanja Planinske založbe že prehajajo planinski koledarji in preostale edicije PZS. To pa seveda pomeni dodatno kadrovsko rešitev založniškega odbora. Založniški odbor si je s pravilnikom, ki je bil potrjen na upravnem odboru PZS, tudi formalno zagotovil veliko strokovnost članov odbora; treba je namreč vedeti, da v okviru založniškega odbora izpeljemo projekt – od nastanka do oddaje v tiskarno in seveda prodaje – sami, brez zunanjih sodelavcev. Za tako velik obseg poslovanja bi v profesionalnih založbah zagotovo delalo večje število urednikov, lektorjev itn. Založba ima tudi svojega tehničnega urednika, ki ureja tudi vse odnose s tiskarnami. Založba nima hišne tiskarne,

kršnega zanimanja za izdajo novega vodnika Po vrhovih prijateljstva, Italijani pa bi ga radi omejili samo na področje zahodnih Julijskih Alp in Kanalske doline, predlagam, da bi v PV sistematično objavljali opise Vrhov prijateljstva. Doslej objavljeni opisi so bili bolj ali manj le plod naključnih obiskov teh vrhov.

Vem, da imate radi Vrhove prijateljstva, brezpotja in vzpone na štiritisočake. Kakšni so vaši načrti za leto 2006?

Pri Vrhovih prijateljstva mi jih manjka samo še šest (tudi tu bi potrebovali nov vodnik!), od štiritisočakov imam letos v načrtu Gran Paradiso in Dôme de neige des Écrins, rad pa bi se vzel tudi na Visoki Rokav in Luknjo peč ter prečil Rateške Ponce. ○

Oddaja "Čez hribe in doline"
vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri

107.5 MHz

RADIO UNIVOX

e-mail: info@univox.si

Radi smo radio...

Trudimo se za pravičnost in resnico.

Robert Božič, voditelj

V planinski oddaji Doživetja gora in narave mu lahko prisluhnete vsak četrtek ob 10:15. Na Radiu Ognjišče.

Radio Ognjišče, Trubarjeva 11, Koher, foto: Irđor Šček